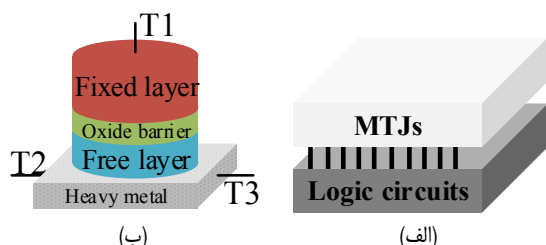

جمع‌کننده نافرار و توان پایین مبتنی بر فناوری اسپینترونیک برای پیاده‌سازی محاسبات در حافظه

عبدالله امیرانی، کیان جعفری و رامین رجایی

شکل ۱: مدارهای مبتنی بر فناوری اسپینترونیک، (الف) معماری سه‌بعدی مدارهای ترکیبی MTJ/CMOS و (ب) ساختار یک پیوند تونل مغناطیسی.

است. یک پیوند تونل مغناطیسی از دولایه فرومگنتیک (به عنوان مثال MgO [۶]) تشکیل شده که توسط یک لایه نازک عایق (به عنوان مثال $CoFeO$ [۶]) از هم جدا شده و مجموعه آنها روی یک نوار فلزی قرار گرفته است. این ساختار در شکل ۱-ب نشان داده شده است. به طور تجربی مشاهده شده که اگر قطر لایه عایق به اندازه کافی نازک باشد، الکترون‌های موجود در یک لایه فرومگناطیسی می‌توانند از درون لایه عایق تونل زده و به لایه فرومگناطیسی دیگر بروند و یک جریان الکتریکی ایجاد کنند.

با توجه به جهت‌گیری نسبی مغناطیسی لایه‌های فرومگنتیک، یک پیوند تونل مغناطیسی می‌تواند در یکی از دو حالت موازی یا غیر موازی باشد [۶] تا [۸]. دیده شده که الکترون‌های لایه فرومگناطیسی در یک پیوند تونل مغناطیسی در حالت موازی در مقایسه با حالت غیر موازی با احتمال بیشتری تونل‌زنی کرده و بین دو لایه فرومگناطیس جابه‌جا می‌شوند. با توجه به این پدیده پیوند تونل مغناطیسی مانند یک کلید دارای دو حالت است: حالت موازی با مقاومت الکتریکی کم و حالت غیر موازی با مقاومت الکتریکی زیاد [۶] تا [۸]. از این ویژگی پیوند تونل مغناطیسی می‌توان برای طراحی مدارهای منطقی و حافظه‌ها استفاده کرد. در سال‌های اخیر مدارهای ترکیبی MTJ/CMOS مختلفی از جمله حافظه [۹] تا [۱۱]، فلیپ‌فلاپ [۱۲] تا [۱۴]، تمام جمع‌کننده [۱۵] تا [۲۱] و مدارهای عصب‌گون اسپینترونیک [۲۲] تا [۲۵] طراحی شده‌اند. در میان مدارهای طراحی‌شده، تمام جمع‌کننده‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار هستند زیرا عمل جمع، عمل اصلی تمام واحدهای محاسباتی و پایه سایر عملیات ریاضی است.

در این مقاله یک تمام جمع‌کننده نافرار و توان پایین مبتنی بر فناوری اسپینترونیک برای پیاده‌سازی محاسبات در حافظه طراحی و ارائه شده است. ویژگی نافراربودن این امکان را به سیستم می‌دهد که در زمان‌های بیکاری بدون از دست رفتن اطلاعات و نیاز به بخش‌های اضافه برای ذخیره‌سازی اطلاعات، مدار را خاموش کرد و توان مصرفی ایستا را کاهش داد.

ادامه مقاله به این صورت سازمان‌دهی شده که در بخش دوم به بررسی تمام جمع‌کننده‌های نافرار ترکیبی MTJ/CMOS موجود پرداخته شده است. تمام جمع‌کننده نافرار ترکیبی MTJ/CMOS پیشنهادی در

چکیده: با پیشرفت فناوری و کوچک‌شدن اندازه ترانزیستورها به خصوص در فناوری‌های زیر ۹۰ نانومتر مصرف توان ایستای بالا به علت افزایش نمایی جریان نشتی ترانزیستورها به یکی از بزرگ‌ترین مشکلات مدارهای مبتنی بر فناوری CMOS تبدیل شده است. افزاره‌های اسپینترونیک مانند پیوند تونل مغناطیسی (MTJ) با توجه به ویژگی‌های منحصربه‌فردشان از جمله مصرف توان ایستای پایین، نافراربودن، طول عمر زیاد، سازگاری با ترانزیستورهای CMOS و امکان ساخت در چگالی‌های بالا یکی از گزینه‌های مورد توجه برای طراحی مدارهای ترکیبی MTJ/CMOS و غلبه بر معضل مصرف توان ایستای بالا در مدارهای مبتنی بر فناوری CMOS است. در این مقاله یک تمام جمع‌کننده ترکیبی MTJ/CMOS کاملاً نافرار و توان پایین برای پیاده‌سازی محاسبات در حافظه ارائه شده است. نتایج شبیه‌سازی‌ها نشان می‌دهد که تمام جمع‌کننده نافرار پیشنهادی نسبت به تمام جمع‌کننده‌های نافرار موجود حداقل ۵۰ درصد سریع‌تر بوده، حاصل‌ضرب توان در تاخیر آن ۳۹ درصد کمتر است و سرپار ساخت‌افزایی زیادی نیز به مدار تحمیل نمی‌کند.

کلیدواژه: پیوند تونل مغناطیسی، طراحی توان پایین، فناوری اسپینترونیک، محاسبات در حافظه، مدارهای ترکیبی MTJ/CMOS.

۱- مقدمه

مدارهای مبتنی بر فناوری CMOS به علت افزایش نمایی جریان نشتی ترانزیستورها، از مشکل افزایش توان ایستای مصرفی رنج می‌برند [۱]. این مشکل باعث کندی روند کوچک‌سازی ترانزیستورها و مدارهای مجتمع مبتنی بر فناوری CMOS شده است [۱] و [۲]. افزاره‌های اسپینترونیک از جمله پیوند تونل مغناطیسی (MTJ) توانایی بالایی برای غلبه بر این مشکل از خود نشان داده‌اند و به خاطر ویژگی‌های درخور توجهشان از جمله نافراربودن، طول عمر بالا، مقاومت سازگار با ترانزیستورهای CMOS عادی ($\sim K\Omega$) و قابلیت ساخت به صورت سه‌بعدی در کنار مدارهای مجتمع مبتنی بر فناوری CMOS (نشان داده شده در شکل ۱-الف) مورد توجه قرار گرفته‌اند [۱] تا [۳]. ویژگی پیاده‌سازی سه‌بعدی در کنار مدارهای CMOS باعث کاهش فاصله بین حافظه‌ها و بخش‌های محاسباتی و منطقی و در نتیجه کاهش تأخیر و توان مصرفی برای انتقال اطلاعات می‌شود [۴] و [۵]. پیوند تونل مغناطیسی عنصر اصلی مدارهای ترکیبی MTJ/CMOS

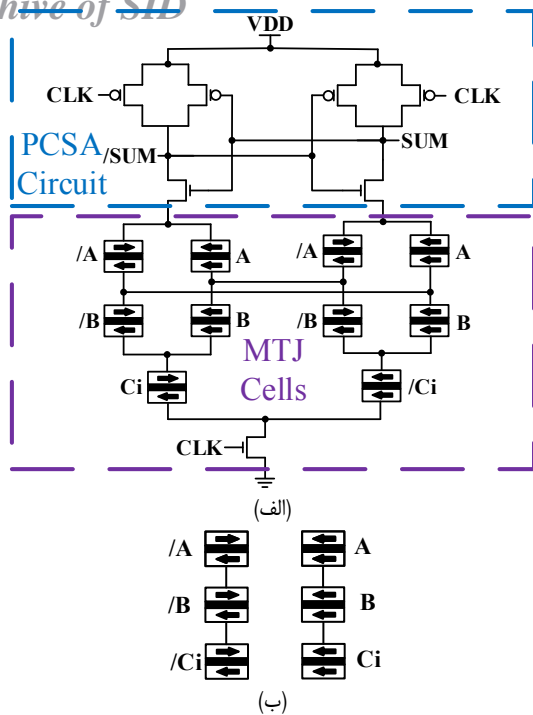
این مقاله در تاریخ ۲۱ تیر ماه ۱۳۹۸ دریافت و در تاریخ ۱۳ بهمن ماه ۱۳۹۸ بازنگری شد.

عبدالله امیرانی، دانشکده مهندسی برق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، (email: a_amirany@sbu.ac.ir).

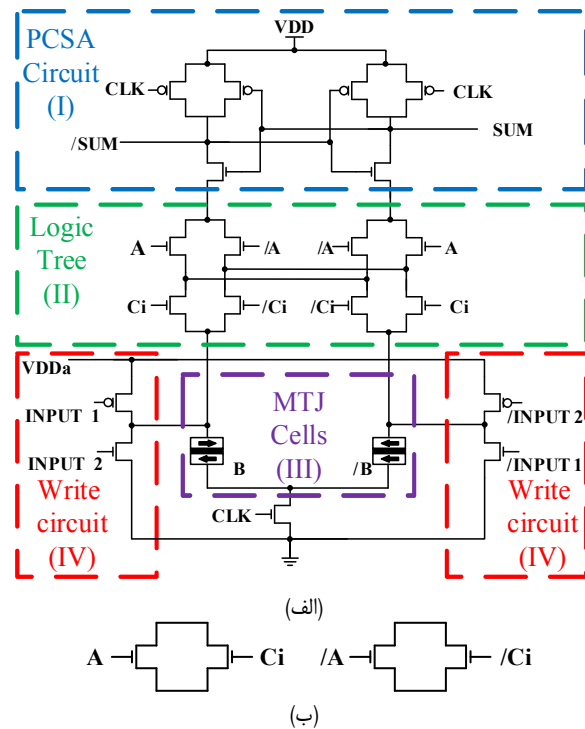
کیان جعفری (نویسنده مسئول)، دانشکده مهندسی برق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، (email: k_jafari@sbu.ac.ir).

رامین رجایی، دانشکده مهندسی برق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، (email: r_rajaei@sbu.ac.ir).

Archive of SID

شکل ۳: مدار تمام جمع کننده ارائه شده در [۱۹]، (الف) مدار تولید حاصل جمع و (ب) شبکه پیوندهای تونل مغناطیسی مورد نیاز برای پیاده سازی مدار محاسبه رقم نقلی.

شکل ۲: مدار تمام جمع کننده ارائه شده در [۱۸]، (الف) مدار تولید حاصل جمع و (ب) درخت CMOS مورد نیاز برای مدار محاسبه رقم نقلی.

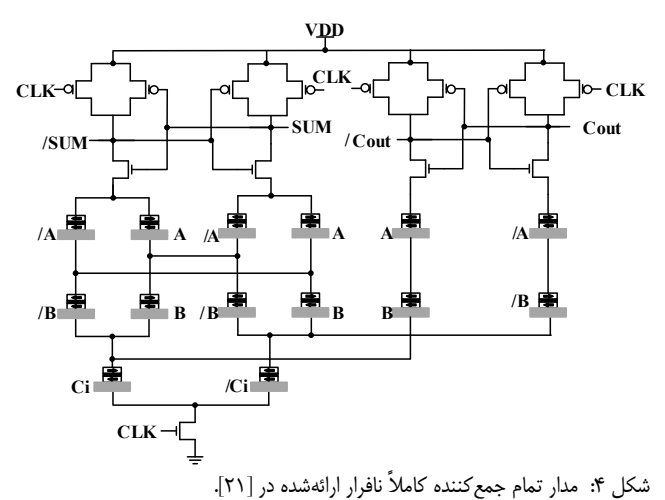
- (۱) مدار^۱ PSCA (بخش I در شکل ۲-الف)
- (۲) درخت CMOS ورودی‌ها (بخش II در شکل ۲-الف)
- (۳) شبکه پیوندهای تونل مغناطیسی (بخش III در شکل ۲-الف)
- (۴) مدار تغییر وضعیت پیوندهای تونل مغناطیسی (بخش IV در شکل ۲-الف)

مدار ارائه شده در [۱۸] از پیوند تونل مغناطیسی فقط برای ذخیره سازی یکی از ورودی‌هایش استفاده می‌کند و در نتیجه نمی‌توان در زمان‌هایی که به مدار نیازی نیست این مدار را برای کاهش توان مصرفی ایستا خاموش کرد.

شکل ۳-الف مدار تمام جمع کننده ارائه شده در [۱۹] و شکل ۳-ب شبکه پیوندهای تونل مغناطیسی مورد نیاز برای پیاده سازی مدار محاسبه رقم نقلی این مدار را نشان می‌دهد. برای پیاده سازی مدار محاسبه رقم نقلی پیوندهای تونل مغناطیسی نشان داده شده در شکل ۳-ب باید جایگزین شبکه پیوندهای تونل مغناطیسی موجود در مدار شکل ۳-الف شود.

در جمع کننده ارائه شده در [۱۹] ترانزیستورهای درخت CMOS به طور کامل با پیوندهای تونل مغناطیسی جایگزین شده‌اند. ذخیره کردن تمام ورودی‌ها در پیوندهای تونل مغناطیسی مزیت نافرار بودن را برای مدار به ارمغان می‌آورد و این مزیت باعث می‌شود در زمان‌هایی که به مدار نیازی نیست بتوان بدون نیاز به هیچ گونه قطعه خارجی مدار را خاموش کرده و در نتیجه توان ایستای مدار را کاهش داد.

شکل ۴ مدار تمام جمع کننده کاملاً نافرار ارائه شده در [۲۱] را نشان می‌دهد. در این مدار تمام جمع کننده نیز مانند تمام جمع کننده ارائه شده در [۲۰] درخت ترانزیستورهای CMOS با پیوندهای تونل مغناطیسی جایگزین شده است. همچنین در این مدار تمام جمع کننده در مدارهای تولید حاصل جمع و رقم نقلی از پیوندهای تونل مغناطیسی مشترک استفاده شده که باعث کاهش تعداد پیوندهای تونل مغناطیسی و در نتیجه کاهش مساحت مدار و

شکل ۴: مدار تمام جمع کننده کاملاً نافرار ارائه شده در [۲۱].

بخش سوم ارائه شده است. در بخش چهارم به شبیه سازی و مقایسه تمام جمع کننده نافرار ترکیبی MTJ/CMOS پیشنهادی با کارهای پیشین پرداخته شده و در بخش پنجم نیز جمع بندی و نتیجه گیری آمده است.

۲- بررسی کارهای پیشین

تمام جمع کننده‌های اسیپترونیکی را می‌توان به دو دسته کلی تمام جمع کننده‌های نیمه نافرار و تمام جمع کننده‌های کاملاً نافرار تقسیم کرد [۲۰]. در ادامه این بخش سه مورد از این تمام جمع کننده‌ها [۱۸] تا [۲۰] مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-الف مدار تمام جمع کننده ارائه شده در [۱۸] و شکل ۲-ب درخت CMOS مورد نیاز برای پیاده سازی مدار محاسبه رقم نقلی این مدار تمام جمع کننده را نشان می‌دهد. برای پیاده سازی مدار محاسبه رقم نقلی کافی است درخت CMOS نشان داده شده در شکل ۲-ب را با درخت CMOS موجود در مدار شکل ۲-الف جایگزین کرد. مدار ارائه شده در [۱۸] از چهار بخش کلی تشکیل شده است:

1. Pre-Charge Sense Amplifier

Archive of SID

پیوند تونل مغناطیسی ثابت از (۵) و به صورت میانگین حسابی مقاومت حالت‌های موازی و غیر موازی به دست می‌آید

$$R = \frac{R_{AP} + R_P}{2} \quad (۵)$$

علت انتخاب مقاومت پیوند تونل مغناطیسی ثابت به این صورت، بالا بردن حاشیه نویز خواندن وضعیت پیوند تونل مغناطیسی ثابت و افزایش قابلیت اطمینان مدار است. روش کارکرد سلول XOR طراحی شده به صورت زیر است:

(۱) زمانی که ورودی B صفر (\bar{B} یک) است: در این وضعیت اگر ورودی A صفر باشد و در نتیجه پیوند تونل مغناطیسی قابل پیکربندی در وضعیت موازی باشد، افت ولتاژ روی پیوند تونل مغناطیسی ثابت بیشتر بوده و وارونگر اول این مقدار را به سطح صفر منطقی تقویت می‌کند. همچنین اگر ورودی A یک باشد و در نتیجه پیوند تونل مغناطیسی قابل پیکربندی در وضعیت موازی باشد، افت ولتاژ روی پیوند تونل مغناطیسی قابل پیکربندی بیشتر بوده و وارونگر اول این مقدار را به سطح یک منطقی تقویت می‌کند.

(۲) زمانی که ورودی B یک (\bar{B} صفر) است: در این وضعیت مدار برعکس حالت قبل عمل می‌کند، زیرا ولتاژ دو سر پیوندهای تونل مغناطیسی سری برعکس شده است.

برای ذخیره‌سازی ورودی‌ها نیز از سلولی مشابه سلول XOR طراحی شده، استفاده گردیده است با این تفاوت که در این سلول ولتاژ دو سر پیوندهای تونل مغناطیسی سری ثابت بوده و در نتیجه خروجی فقط به وضعیت پیوند تونل مغناطیسی قابل پیکربندی بستگی دارد (شکل ۵-ب).

شکل ۵-ج مدار تمام جمع‌کننده نافرار پیاده‌سازی شده با استفاده از دروازه منطقی XOR طراحی شده را نشان می‌دهد. برای پیاده‌سازی این تمام جمع‌کننده به دو سلول XOR و سه سلول ذخیره‌سازی ورودی نیاز است.

مزیت اصلی این تمام جمع‌کننده نسبت به تمام جمع‌کننده‌های موجود این است که از تعداد کمتری پیوند تونل مغناطیسی استفاده کرده و به صورت کاملاً ترکیبی پیاده‌سازی شده است.

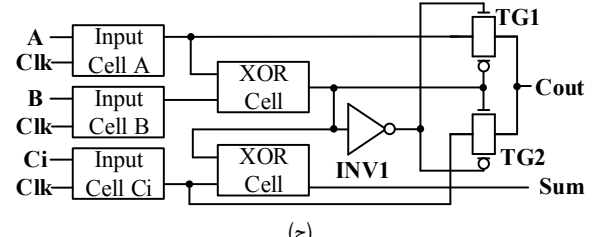
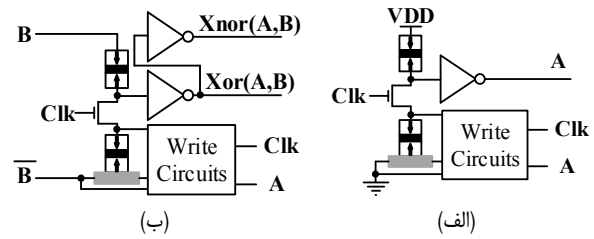
۴- شبیه‌سازی و ارزیابی عملکرد مدار

تمام جمع‌کننده پیشنهادی در این بخش شبیه‌سازی و سپس با تمام جمع‌کننده‌های موجود مقایسه شده‌اند. برای رعایت شرط انصاف در مقایسه در همه شبیه‌سازی‌ها از سیگنال کلاک و الگوی یکسان برای همه ورودی‌ها استفاده شده است. همچنین در تمام کارهای مقایسه‌شده، سعی گردیده که اندازه ترانزیستورها به گونه‌ای تنظیم شوند که مدارها از نظر تأخیر در بهترین حالت ممکن باشند.

۴-۱ شبیه‌سازی عملکرد مدار

مدار تمام جمع‌کننده کاملاً نافرار پیشنهادی با استفاده از فناوری CMOS ۳۲ نانومتر [۲۶] و مدل پیوند تونل مغناطیسی سه‌پایه STT-SHE [۲۷] با استفاده از نرم‌افزار Hspice شبیه‌سازی شده است. در تمامی شبیه‌سازی‌ها از ولتاژ تغذیه یک ولت و سیگنال کلاک با فرکانس ۲۵۰ مگاهرتز استفاده گردیده و مشخصات پیوند تونل مغناطیسی استفاده‌شده در جدول ۱ آمده است.

شکل ۶-الف و ۶-ب نتیجه شبیه‌سازی سلول ذخیره‌سازی ورودی‌ها

شکل ۵: تمام جمع‌کننده کاملاً نافرار پیشنهادی، (الف) سلول XOR طراحی شده با استفاده از پیوند تونل مغناطیسی، (ب) سلول ذخیره‌سازی ورودی و (ج) مدار تمام جمع‌کننده کاملاً نافرار پیشنهادی.

توان مصرفی می‌شود. همچنین در این مدار از روش تغییر وضعیت STT-SHE استفاده شده که نسبت به روش تغییر وضعیت STT که در [۲۰] استفاده شده سریع‌تر بوده و توان کمتری را نیز مصرف می‌کند. عیب اصلی این تمام جمع‌کننده‌ها [۱۹] تا [۲۱] آن است که در همه آنها از تعداد زیادی پیوند تونل مغناطیسی استفاده شده است. از آنجایی که بخش عمده توان در این مدارها برای نوشتن در پیوندهای تونل مغناطیسی مصرف می‌شود، در نتیجه استفاده از این تعداد پیوند تونل مغناطیسی باعث می‌شود که توان مصرفی مدار به شدت افزایش یابد.

۳- تمام جمع‌کننده نافرار پیشنهادی

رابطه (۱) تابع منطقی مورد نیاز برای تولید خروجی حاصل جمع را در یک تمام جمع‌کننده نشان می‌دهد. با دقت در این رابطه می‌توان متوجه شد که این تابع منطقی را می‌توان با استفاده از دو دروازه منطقی XOR پیاده‌سازی کرد

$$Sum = (A \oplus B) \oplus C_i \quad (۱)$$

$$C_{out} = A.B.C_i + \bar{A}.B.C_i + A.\bar{B}.C_i + A.B.\bar{C}_i \Rightarrow C_{out} = A.B.(C_i + \bar{C}_i) + C_i.(A.\bar{B} + A.B) \Rightarrow C_{out} = A.B + C_i.(A \oplus B) \quad (۲)$$

به طور مشابه با ساده‌سازی تابع منطقی رقم نقلی خروجی نیز می‌توان به (۲) رسید. در (۲) با فرض $G = (A \oplus B)$ و همچنین ساده‌سازی‌های (۳)، تابع منطقی رقم نقلی خروجی را می‌توان به صورت (۴) بازنویسی کرد. همان طور که (۴) نشان می‌دهد، با استفاده از جمله اولی که برای تولید خروجی حاصل جمع تولید شد و ورودی‌های A و C_i و با استفاده از یک انتخاب‌کننده می‌توان رقم نقلی خروجی را نیز تولید کرد

$$\bar{G} = \overline{(A \oplus B)} \Rightarrow \bar{G} = \bar{A}.B + A.\bar{B} \Rightarrow A.\bar{G} = A.A.\bar{B} + A.A.B \Rightarrow A.\bar{G} = A.B \quad (۳)$$

$$C_{out} = A.\bar{G} + C_i.G \quad (۴)$$

برای پیاده‌سازی انتخاب‌کننده (۴) نیز می‌توان از دو دروازه انتقالی استفاده کرد. همچنین برای پیاده‌سازی تابع منطقی XOR نیز از یک پیوند تونل مغناطیسی ثابت با مقاومت مشخص و یک پیوند تونل مغناطیسی قابل پیکربندی به صورت سری استفاده شده است (شکل ۵-الف). مقاومت

Archive of SID

جدول ۱: مشخصات پیوند تونل مغناطیسی استفاده شده.

پارامتر	مقدار
مقطع پیوند تونل مغناطیسی	دایره‌ای
ضخامت لایه اکسید	۰٫۹۵ نانومتر
TMR	٪۳۰۰
ضخامت لایه آزاد	۰٫۷ نانومتر
شعاع پیوند تونل مغناطیسی	۵۰ نانومتر در ۵۰ نانومتر
ضخامت لایه فلزی	۳ نانومتر
مساحت لایه فلزی	۹۰ نانومتر در ۹۰ نانومتر
مقاومت لایه فلزی	۲۰۰ میکرواوم در سانتیمتر
مقاومت پیوند تونل مغناطیسی	۵ کیلواوم تا ۲۰ کیلواوم

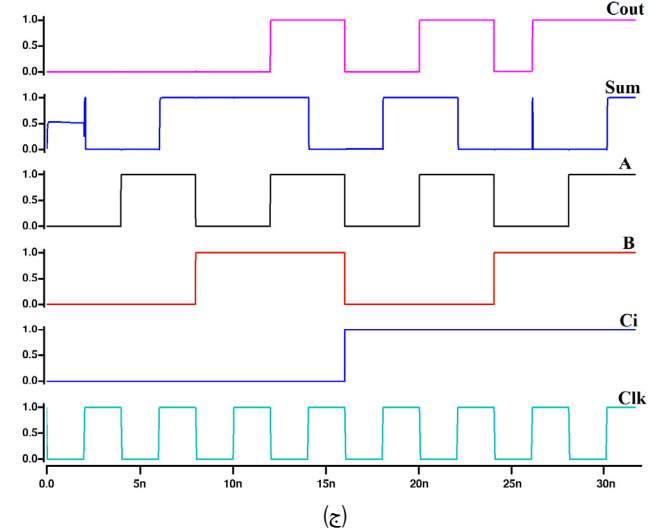
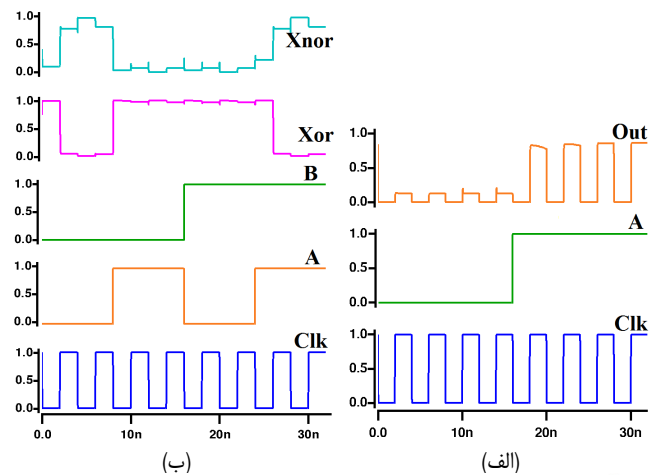
تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در [۲۰] از تعداد زیادی پیوند تونل مغناطیسی به صورت سری استفاده می‌کند که حساسیت این تمام جمع‌کننده را در برابر تغییرات فرایند ساخت و شرایط محیطی افزایش می‌دهد. در مدار تمام جمع‌کننده پیشنهادی هیچ قسمت ترتیبی وجود نداشته و از سیگنال کلاک فقط برای متصل و قطع کردن پیوندهای تونل مغناطیسی به مدار نوشتن پیوندهای تونل مغناطیسی استفاده می‌شود. عدم استفاده از بخش ترتیبی باعث می‌شود که مدار کاملاً ترکیبی بوده و در نتیجه در برابر تابش ذرات پرانرژی و در نتیجه خطاهای چندگانه کاملاً ایمن باشد. این ویژگی باعث می‌شود که این تمام جمع‌کننده برای استفاده در هر شرایط محیطی مناسب باشد [۳] و [۲۸].

۵- نتیجه‌گیری

در این مقاله یک تمام جمع‌کننده نافرار مبتنی بر فناوری اسپینترونیک طراحی و ارائه شد. در مقایسه با تمام جمع‌کننده‌های موجود تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در این مقاله بدون تحمیل سربار سخت‌افزاری زیادی به سیستم، ۵۰ تا ۸۴ درصد سریع‌تر بوده و همچنین ۳۹ تا ۹۶ درصد حاصل‌ضرب توان در تأخیر کمتری را دارد. از دیدگاه توان مصرفی نیز تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در این مقاله در مقایسه با تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در [۲۰] توان بیشتری مصرف می‌کند اما تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در [۲۰] به علت استفاده از تعداد زیادی پیوند تونل مغناطیسی به صورت سری مشکل حساسیت در برابر تغییرات فرایند ساخت و شرایط محیطی را داشته و برای استفاده در هر محیطی مناسب نیست. در مقایسه با سایر تمام جمع‌کننده‌های موجود تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در این مقاله ۳۸ تا ٪۷۹ توان کمتری را نیز مصرف می‌کند. همچنین ویژگی نافرار بودن این امکان را ایجاد می‌کند که در زمان‌هایی که به تمام جمع‌کننده نیازی نیست، تمام جمع‌کننده را خاموش کرده و توان مصرفی را کاهش داد.

مراجع

- [1] N. S. Kim, T. Austin, D. Blaauw, T. Mudge, K. Flautner, J. S. Hu, M. Irwin, M. Kandemir, and V. Narayanan, "Leakage current: Moore's law meets static power," *Computer*, vol. 36, no. 12, pp. 68-75, Dec. 2003.
- [2] B. Hoefflinger, "ITRS: the international technology roadmap for semiconductors," *The Frontiers Collection*, pp. 161-174, 2011.
- [3] R. Rajaei and A. Amirany, "Reliable, high-performance, and nonvolatile hybrid SRAM/MRAM-based structures for reconfigurable nanoscale logic devices," *J. of Nanoelectronics and Optoelectronics*, vol. 13, no. 9, pp. 1271-1283, Mar. 2018.
- [4] W. Zhao, E. Belhaire, C. Chappert, and P. Mazoyer, "Power and area optimization for run-time reconfiguration system on programmable chip based on magnetic random access memory," *IEEE Trans. on Magnetics*, vol. 45, no. 2, pp. 776-780, Feb. 2009.

شکل ۶: نتیجه شبیه‌سازی تمام جمع‌کننده کاملاً نافرار پیشنهادی، (الف) نتیجه شبیه‌سازی سلول ذخیره‌سازی ورودی‌ها، (ب) نتیجه شبیه‌سازی دروازه منطقی XOR طراحی‌شده با استفاده از پیوند تونل مغناطیسی و (ج) نتیجه شبیه‌سازی تمام جمع‌کننده کاملاً نافرار پیشنهادی.

و دروازه منطقی XOR طراحی‌شده با استفاده از پیوند تونل مغناطیسی را نشان می‌دهد. استفاده از پیوند تونل مغناطیسی در طراحی دروازه منطقی XOR باعث کاهش تعداد ترانزیستورهای مصرفی برای پیاده‌سازی مدار و در نتیجه کاهش مساحت می‌شود. شکل ۶-ج نتیجه شبیه‌سازی مدار تمام جمع‌کننده پیشنهادی را نشان می‌دهد.

۴-۲ مقایسه تمام جمع‌کننده ارائه‌شده با کارهای پیشین

جدول ۲ مقایسه تمام جمع‌کننده پیشنهادی را با جدیدترین کارهای پیشین نشان می‌دهد. همان‌طور که این جدول نشان می‌دهد، تمام جمع‌کننده پیشنهادی نافرار بوده و در نتیجه می‌توان در زمان‌هایی که به تمام جمع‌کننده نیازی نیست، تمام جمع‌کننده را خاموش کرده و توان ایستای مصرفی را کاهش داد. همچنین تمام جمع‌کننده پیشنهادی در بین تمام جمع‌کننده‌های نافرار کمترین تأخیر و حاصل‌ضرب توان در تأخیر را داشته (۳۹٪ تا ۹۵٪ حاصل‌ضرب توان در تأخیر کمتر) و سربار مساحت زیادی را نیز به سیستم تحمیل نمی‌کند (کمتر از ۱۵٪ افزایش مساحت اشغالی در بدترین حالت). از دیدگاه زمان خواندن نیز تمام جمع‌کننده پیشنهادی نسبت به تمام جمع‌کننده‌های نافرار موجود حداقل ۵۰ درصد سریع‌تر است.

در مقایسه با تمام جمع‌کننده ارائه‌شده در [۲۰] تمام جمع‌کننده پیشنهادی توان بیشتری مصرف می‌کند اما نکته قابل توجه این است که

پیشنهادی	ارائه‌شده در [۲۱]	ارائه‌شده در [۲۰]	ارائه‌شده در [۱۹]	ارائه‌شده در [۱۸]	NVRH-MFA ارائه‌شده در [۱۷]	ارائه‌شده در [۱۶]	تمام جمع‌کننده
۵	۰	۰	۳	۰	۰	۰	پیوند تونل ثابت
۵	۱۴	۱۶	۳	۴	۵	۸	مغناطیسی قابل پیکره‌بندی
۵۸	۹۰	۴۹	۹۸	۴۴	۷۵	۵۸	ترانزیستورهای CMOS
۱٫۸	۱٫۹	۱٫۹	۲٫۲	۵٫۱	۵٫۲	۵٫۳	زمان تغییر حالت (نانوثانیه)
۴۱	۸۹	۱۱۲	۸۲	۲۲۴	۲۱۳	۲۵۸	زمان خواندن (پیکوثانیه)
۱۶۷	۲۷۰	۱۰۱	۳۰۹	۴۰۵	۵۵۹	۸۰۴	توان مصرفی (میکرووات)
۷	۳۴	۱۱	۲۵	۹۱	۱۱۹	۲۰۴	حاصل‌ضرب توان در تأخیر (فمتوزول)
بله	بله	بله	بله	خیر	بله	بله	نافاربودن

- [23] O. Hassan, R. Faria, K. Y. Camsari, J. Z. Sun, and S. Datta, "Low-barrier magnet design for efficient hardware binary stochastic neurons," *IEEE Magnetics Letters*, vol. 10, pp. 1-5, Apr. 2019.
- [24] C. Pan and A. Naemi, "A proposal for energy-efficient cellular neural network based on spintronic devices," *IEEE Trans. on Nanotechnology*, vol. 15, no. 5, pp. 820-827, Sept. 2016.
- [25] A. Amirany, M. H. Moaiyeri, and K. Jafari, "Process-in-memory using a magnetic-tunnel-junction synapse and a neuron based on a carbon nanotube field-effect transistor," *IEEE Magnetics Letters*, vol. 10, pp. 1-5, Dec. 2019.
- [26] M. A. Abeed and S. Bandyopadhyay, "Low energy barrier nanomagnet design for binary stochastic neurons: design challenges for real nanomagnets with fabrication defects," *IEEE Magnetics Letters*, vol. 10, pp. 1-5, Jan. 2019.
- [27] "Predictive Technology Model," *Predictive Technology Model*, 2017. [Online]. Available: http://ptm.asu.edu/modelcard/HP/32nm_HP.pm. [Accessed: 25- Oct-2017].
- [28] Z. Wang, W. Zhao, E. Deng, J. Klein, and C. Chappert, "Perpendicular-anisotropic magnetic tunnel junction switched by spin-hall-assisted spin-transfer torque," *J. of Physics D: Applied Physics*, vol. 48, no. 6, p. 065001, Feb. 2015.
- [29] A. Amirany and R. Rajaei, "Low power, and highly reliable single event upset immune latch for nanoscale CMOS technologies," in *Proc. Iranian Conf. on Electrical Engineering, ICEE'18*, pp. 103-107, Mashhad, Iran, 8-10 May 2018.
- [6] C. Chappert, A. Fert, and F. Van Dau, "The emergence of spin electronics in data storage," *Nature Materials*, vol. 6, no. 11, pp. 813-823, Nov. 2007.
- [7] S. Ikeda, et al., "Tunnel magnetoresistance of 604% at 300 K by suppression of Ta diffusion in CoFeB/MgO/CoFeB pseudo-spin-valves annealed at high temperature," *Applied Physics Letters*, vol. 93, no. 8, p. 082508, Aug. 2008.
- [8] J. Slonczewski, "Conductance and exchange coupling of two ferromagnets separated by a tunneling barrier," *Physical Review B*, vol. 39, no. 10, pp. 6995-7002, Apr. 1989.
- [9] A. Mochizuki, "TMR-based logic-in-memory circuit for low-power VLSI," *IEICE Trans. on Fundamentals of Electronics, Communications and Computer Sciences*, vol. 88, no. 6, pp. 1408-1415, Aug. 2005.
- [10] R. Rajaei, "Radiation-hardened design of nonvolatile MRAM-based FPGA," *IEEE Trans. on Magnetics*, vol. 52, no. 10, pp. 1-10, Oct. 2016.
- [11] W. Zhao, E. Belhaire, C. Chappert, and P. Mazoyer, "Spin transfer torque (STT)-MRAM-based runtime reconfiguration FPGA circuit," *ACM Trans. on Embedded Computing Systems*, vol. 9, no. 2, pp. 1-16, Oct. 2009.
- [12] A. Amirany, F. Marvi, K. Jafari, and R. Rajaei, "Nonvolatile spin-based radiation hardened retention latch and flip-flop," *IEEE Trans. on Nanotechnology*, vol. 18, no. 5, pp. 1089-1096, Oct. 2019.
- [13] R. Rajaei, "Design of a radiation hardened register file for highly reliable microprocessors," *International J. of Engineering and Manufacturing*, vol. 6, no. 5, pp. 11-21, Feb. 2016.
- [14] W. Kang, Y. Ran, W. Lv, Y. Zhang, and W. Zhao, "High-speed, low-power, magnetic non-volatile flip-flop with voltage-controlled, magnetic anisotropy assistance," *IEEE Magnetics Letters*, vol. 7, pp. 1-5, Aug. 2016.
- [15] D. Suzuki and T. Hanyu, "Magnetic-tunnel-junction based low-energy nonvolatile flip-flop using an area-efficient self-terminated write driver," *J. of Applied Physics*, vol. 117, no. 17, pp. 17B504, Oct. 2015.
- [16] A. Amirany and R. Rajaei, "Nonvolatile, spin-based, and low-power inexact full adder circuits for computing-in-memory image processing," *Spin*, vol. 9, no. 3, p. 1950013, Aug. 2019.
- [17] E. Deng, Y. Wang, Z. Wang, J. Klein, B. Dieny, G. Prenat, and W. Zhao, "Robust magnetic full-adder with voltage sensing 2T/2MTJ cell," in *Proc IEEE/ACM Int. Symp. on Nanoscale Architectures, NANOARCH'15*, Boston, MA, USA, 8-10 Jul. 2015.
- [18] R. Rajaei and S. Bakhtavari Mamaghani, "Ultra-low power, highly reliable, and nonvolatile hybrid MTJ/CMOS based full-adder for future VLSI design," *IEEE Trans. on Device and Materials Reliability*, vol. 17, no. 1, pp. 213-220, Dec. 2017.
- [19] E. Deng, et al., "Low power magnetic full-adder based on spin transfer torque MRAM," *IEEE Trans. on Magnetics*, vol. 49, no. 9, pp. 4982-4987, Sept. 2013.
- [20] H. -P. Trinh, et al., "Magnetic adder based on racetrack memory," *IEEE Trans. on Circuits and Systems I: Regular Papers*, vol. 60, no. 6, pp. 1469-1477, Jun. 2013.
- [21] A. Amirany and R. Rajaei, "Fully nonvolatile and low power full adder based on spin transfer torque magnetic tunnel junction with spin-hall effect assistance," *IEEE Trans. on Magnetics*, vol. 54, no. 12, pp. 1-7, Oct. 2018.
- [22] A. Amirany and R. Rajaei, "Spin-based fully nonvolatile full-adder circuit for computing in memory," *Spin*, vol. 9, no. 1, p. 1950007, Apr. 2019.

Archive of SID

رامین رجایی تحصیلات خود را در مقاطع تحصیلات تکمیلی در دانشکده مهندسی برق دانشگاه صنعتی شریف به پایان رساند و در سال ۱۳۹۳ موفق به اخذ مدرک دکتری با درجه عالی از این دانشگاه گردید. وی در سال ۱۳۹۴ به عنوان استادیار در دانشکده مهندسی برق دانشگاه شهید بهشتی مشغول به کار شد و این همکاری تا سال ۱۳۹۸ ادامه پیدا کرد. پس از آن وی در دانشگاه نوتردام ایالت ایندیانا آمریکا به عنوان استاد مهمان مشغول به کار شد و این همکاری همچنان ادامه دارد. علاقه‌مندی‌های پژوهشی دکتر رجایی شامل طراحی مدارها و سیستم‌ها بر مبنای فناوری‌های نوظهور برای کاربردهایی مانند آموزش ماشین، طراحی سخت‌افزارهای شتاب‌دهنده برای شبکه‌های عصبی، امنیت سخت‌افزار و طراحی کم‌توان است. وی تا کنون بیش از ۵۰ مقاله در مجلات و همایش‌های معتبر منتشر کرده است.